

SADRŽAJ

Predgovor	1
I Uvod u Međunarodno javno pravo	5
A) Uvod	5
B) Podjela Međunarodnog javnog prava	7
B.1.) Odnos unutrašnjeg i Međunarodnog javnog prava	8
B.2.) Značaj i funkcije Međunarodnog prava	11
B.3.) Nastanak Međunarodnog prava	12
B.4.) Stupanje na snagu	13
B.5.) Istorijski razvoj	14
B.6.) Hugo Grocius	16
C) Kodifikacija	18
II Izvori Međunarodnog javnog prava	25
A) Uvod	25
B) Materijalni i formalni izvori Međunarodnog javnog prava	26
B.1.) Materijalni izvori	26
B.2.) Formalni izvori	28
C) Običajno pravo	31
D) Vrste običajanog prava	34
E) Međunarodni ugovori	34
F) Opšta načela prava priznata od strane civilizovanih naroda	36
G) Pomoćni izvori	38
G.1.) Učenja najpoznatijih stručnjaka iz svih naroda svijeta	39
G.2.) Sudske odluke	40
G.3.) Pravičnost (ex aequo et bono)	42
G.4.) Odluke međuvladinih međunarodnih organizacija	43
G.5.) Odluke multinacionalnih korporacija	44
G.6.) Odluke nevaladinih organizacija	46
H) Jednostrani akti država	47
I1.) Notifikacija	47
I2.) Priznanje	48
I3.) Protest	48
I4.) Odricanje	48

III Subjekti Međunarodnog javnog prava	49
A) Uvod	49
B) Država kao subjekat Međunarodnog prava	51
C) Priznanje država	52
D) Priznanje vlada	55
E) Međunarodne organizacije	58
F) Međuvladine organizacije	60
G) Ujedinjene nacije	62
G.1.) Članstvo u Ujedinjenim nacijama	65
G.2.) Organi Ujedinjenih nacija	66
G.3.) Generalna skupština	67
G.4.) Savjet bezbjednosti	70
G.5.) Ekonomsko-socijalni savjet	74
G.6.) Sekretarijat Ujedinjenih nacija	74
G.7.) Generalni sekretar	75
G.8.) Starateljski savjet	76
G.9.) Međunarodni sud pravde	76
G.10) Specijalizovane agencije	77
G.11.) Legislativne aktivnosti	80
H) Regionalne Organizacije	81
H.1.) Uvod	81
H.2.) Osnovne karakteristike i tipologija	82
H.3.) Najvažnije regionalne organizacije	83
<i>H.3.a) Organizacija američkih država</i>	83
<i>H.3.b) Savjet Evrope</i>	84
<i>H.3.c) Afrička unija</i>	86
<i>H.3.d) Arapska liga</i>	87
H.4.) Regionalne organizacije supranacionalnog karaktera	87
H.4.a) Savjet Evropske unije	89
<i>H.4.b) Komisija</i>	91
<i>H.4.c) Parlament</i>	92
<i>H.4.d) Sud pravde</i>	93
<i>H.4.e) Evropski savjet</i>	94
H.5.) Legislativni akti	95
I) Nedržavni subjekti akteri	97
I.1.) Ustanici i oslobodilački pokreti	97
I.2.) Nevladine organizacije	99
I.3.) Multinacionalane korporacije	101

IV Teritorija	103
A) Teritorija.....	103
B) Terra nullius.....	103
C) Otkrića.....	105
D) Okupacija.....	105
E) Osvajanja.....	106
F) Cesija.....	106
G) Priraštaj i nanosi.....	106
H) Granice.....	107
I) Granice na međunarodnim rijekama.....	108
J) Trajna neutralnost.....	111
K) Neutralizam.....	114
V Vazdušno pravo	115
A) Konvencija iz 1944. godine i sporazumi.....	117
B) Međunarodna organizacija za vazdušni transport.....	120
C) Varšavska konvencija iz 1929. godine.....	120
D) Sporazum iz Montreala iz 1966. godine.....	120
E) Otmice aviona.....	121
F) Pravni položaj vazduhoplova.....	126
VI Polarne oblasti	129
A) Sektorska teorija.....	129
B) Arktik.....	130
C) Antartik.....	132
VII Kosmički prostor i kosmičko pravo	137
A) Pravni režim u kosmičkom prostoru.....	138
B) Odgovornost za prouzrokvanu štetu.....	142
C) Registracija lansiranih kosmičkih objekata.....	143
D) Sporazum o spašavanju astronauta, povratku astronauta i vraćanju predmeta izbačenih u vanatmosferski prostor.....	143
E) Sporazum o načinu vođenja aktivnosti država na Mjesecu i drugim nebeskim tijelima.....	144
F) Vojna upotreba prostora kosmosa i zahtjevi za upotrebu u mimodopske svrhe.....	146
G) Odgovornost za štete.....	147
H) Zagađenja (polucije) životne sredine.....	147

VIII Međunarodno javno pravo telekomunikacija	149
A) Sloboda upotrebe i zakonski limiti upotrebe	153
B) Sateliti za medijsko emitovanje	155
IX Međunarodno javno pravo drumskog i željezničkog saobraćaja	159
A) Pravo međunarodnog drumskog saobaraćaja	159
B) Pravo međunarodnog željezničkog saobraćaja	160
C) Međuvladina organizacija za međunarodni prevoz željeznicama	161
X Ugovorno pravo	163
A) Definicija međunarodnih ugovora	164
B) Ugovori između država i međunarodnih organizacija	165
C) Faze zaključivanja međunarodnih ugovora	166
D) Faze nastanka međunarodnih ugovora	166
E) Ratifikacija	168
F) Akt formalne potvrde	170
G) Prihvatanje	170
H) Odobravanje	171
I) Pristupanje.....	171
J) Rezerve	172
K) Pravo davanja rezervi	172
L) Prihvatanje pravnih dejstava rezervi	173
M) Stupanje na snagu	174
N) Prestanak dejstva i suspenzija ugovora	175
O) Suspenzija ili privremena obustava dejstva ugovora	176
P) Obustava primjene multilateralnog ugovora.....	176
R) Prestanak ugovora ili povlačenje iz ugovora.....	176
S) Prestanak zbog nemogućnosti izvršenja (ispunjenja)	178
T) Bitna promjena okolnosti -klauzula rebus sic stantibus-	179
U) Procedura za prestanak	180
V) Ništavost ugovora.....	180
Z) Prinuda nad predstavnikom države.....	182
A1) Sukob sa peremptornom normom međunarodnog prava	182
B1) Revizija i okončanje međunarodnih ugovora	183
C1) Dejstvo međunarodnih ugovora.....	183
D1) Teritorijalna primjena ugovora.....	185

E1) Tumačenje ugovora.....	185
F1) Zabluda.....	187
G1) Prevara i korupcija	188
H1) Sukcesija država	189
I1) Sukcesija ugovora	192
J1) Nove nezavisne države	194
K1) Ujedinjenje ili secesija.....	195
L1) Sukcesija država u odnosu na članstvo u međunarodnim organizacijama, imovini, arhivama, dugovima, privatnim pravima i državljanstvu	196
L1.1.) Članstvo u međunarodnim organizacijama	196
L1.2.) Državna imovina.....	198
L1.3.) Državni arhivi	199
L1.4.) Državni dugovi	201
L1.5.) Privatna prava	203
L1.6.) Državna sukcesija i državljanstvo	204
XI Državna jurisdikcija	207
A) Suverenitet i jednakost država.....	207
B) Suverenitet i primjena pravila.....	208
C) Suverenitet i nadležnost.....	209
D) Članstvo u međunarodnim organizacijama	210
E) Domen rezervisan za domaću jurisdikciju.....	210
F) Nadležnost država	211
G) Isključiva nadležnost	212
H) Međunarodna odgovornost država	213
I) Oblici odgovornosti države.....	214
J) Osnovna prava država.....	219
K) Pravo na samoopredjeljenje.....	221
L) Pravo neintervencije	222
M) Pravo na suverenu jednakost	225
N) Pravo na poštovanje.....	226
O) Uzdržavanje od prijetnje silom ili upotrebe sile	226
P) Rešavanje sporova na miran način	229
R) Savjesno ispunjavanje obaveza	230
S) Pomaganje Ujedinjenim nacijama da izvršavaju svoje zadatke.....	231

XII Diplomatsko konzularno pravo	233
A) Organi za vođenje i održavanje međunarodnih odnosa	236
B) Organi unutar države	237
B.1.) Neposredno vođenje inostranih poslova	238
B.2.) Vlada.....	238
B.3.) Ministar inostranih poslova	239
B.4.) Predstavnički (parlamentarni) organi	240
C) Kodifikacija diplomatskog prava	241
D) Klasifikacija osoblja	242
D.1.) Šef misije	243
D.2.) Klase i prezeansi	243
D.3.) Šefovi misija.....	244
D.4.) Postavljanje ostalih članova misije	244
E) Funkcije diplomatskih misija.....	245
E.1.) Okončanje funkcija	247
F) Prostorije i oprema	248
F.1.) Prostorije	248
G) Arhive, dokumenti i službena korespondencija	250
H) Ispunjavanje poslova u državi domaćinu	250
I) Diplomatske privilegije i imuniteti	250
I.1.) Teorije o diplomatskim privilegijama i imunitetima	251
I.2.) Odricanje od imuniteta.....	254
I.3.) Nepovredivost diplomatskih agenata.....	255
I.4.) Imuniteti od jurisdikcije lokalnih vlasti	256
I.5.) Imuniteti od civilne i administrativne jurisdikcije	256
I.6.) Imuniteti od jurisdikcije za službene akte.....	257
I.7.) Imuniteti od primjene lokalnog prava.....	258
I.8.) Ostali značajni aspekti imuniteta	258
I.9.) Trajanje privilegija i imuniteta	259
J) Konvencija o specijalnim misijama iz 1969. godine.....	259
K) Imuniteti specijalnih i ad hoc misija	261
K.1.) Početak i trajanje specijalne misije	262
L) Samit diplomatija.....	262
M) Bečka konvencija o predavljanju država u njihovim odnosima sa međunarodnim organizacijama univerzalnog karaktera iz 1975. godine.....	263

N) Značajna doktrinarna shvatanja	267
O) Konzularno pravo	271
P) Prevencija i kažnjavanje krivičnih djela protiv međunarodno zaštićenih osoba	274
XIII Pravo mora	277
A) Bazne linije i unutrašnje vode	279
B) Unutrašnje morske vode	280
C) Teritorijalno more	281
D) Pravo neškodljivog prolaza	284
E) Zalivi	285
F) Granične dodirne zone	285
G) Kontinentalni plato	286
H) Ekskluzivna ekonomska zona	287
I) Otvoreno more	289
J) Međunarodna zona	290
K) Moreuzi i arhipelazi	292
L) Međunarodni kanali	292
M) Suecki kanal	293
N) Panamski kanal	294
O) Kilski kanal	294
P) Arhipelaške vode	295
R) Delimitacija pomorskih granica	296
S) Progon kroz pomorske zone	298
T) Pojedini modeli upotrebe mora (morske polucije)	298
U) Pravo ribolova	299
V) Rješavanje sporova	301
XIV Međunarodno pravo zaštite životne sredine	305
A) Štetne materije	308
B) Rio deklaracija	308
C) Regionalni sporazumi	312
D) Međunarodne i nevladine organizacije	312
E) UNEP	313
F) Princip zajedničkog naslijeđa i brige čovječanstva	315
G) Princip prevencije šteta	316
H) Princip opreza i potrebne brige	316
I) Plaćanje štete od strane učinioca	317

J) Princip nediskriminacije	317
K) Principi zajedničke, ali diferencirane odgovornosti	317
L) Princip međugeneracijske jednakosti	318
M) Globalna promjena klime	321
N) Biološki diverzitet	323
XV Međunarodna ljudska prava	325
A) Povelja Ujedinjenih nacija	328
B) Komisija za ljudska prava Ujedinjenih nacija	329
C) Visoki komesar za izbjeglice Ujedinjenih nacija za ljudska prava	330
D) Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima	331
E) Paktovi o ljudskim pravima UN	332
E.1.) Pakt o građanskim i političkim pravima	333
E.2.) Pakt o ekonomskim socijalnim i kulturnim pravima	334
E.3.) Drugi pravni instrumenti Ujedinjenih nacija o ljudskim pravima	335
F) Specijalizovane agencije i regionalne organizacije	336
G) Regionalna ljudska prava i institucije	336
G.1.) Evropski system	337
G.2.) Institucije u Konvenciji	337
G.3.) Ostale evropske konvencije o ljudskim pravima	338
G.4.) Evropska konvencija za prevenciju, torture, nehumanih, tretmana i ponižavajućeg kažnjavanja	339
G.5.) Inter-američki sistem zaštite ljudskih prava	339
G.6.) Komisija	341
G.7.) Afrički sistem zaštite ljudskih prava	342
G.8.) Komisija	342
XVI Upotreba sile i kontrola naoružanja	345
A) Generalna zabrana upotrebe sile	349
B) NATO pakt	352
C) Mirovne operacije UN prema Povelji UN	353
D) Mirovne operacije regionalnih organizacija	256
E) Mirovne operacije subregionalnih organizacija	357
F) Različiti osnovi upotrebe sile	358
G) Održavanje mira od strane Ujedinjenih nacija	359
H) Kontrola naoružanja	361

H.1.) Kratak istorijski pregled	361
H.2.) Konvencionalno naoružanje	361
H.3.) Hemijsko i biološko naoružanje	362
H.4.) Nuklearno oružje	364
D) Međunarodno humanitarno pravo	365
XVII Međunarodno ekonomsko javno pravo	371
A) Uvod	371
B) Međunarodne organizacije od opšteg značaja	272
B.1.) Opšti sporazum o carinama i trgovini - GATT 1947-1994	372
1. Nastanak	372
2. Pravna priroda GATT-a	374
3. Ciljevi - principi GATT-a	374
4. Sadržina Sporazuma	375
c) Prvi dio sporazuma - Principi i koncesije	376
1. Klauzula najpovlašćenije nacije	376
2. Lista ugovornih koncesija	377
3. Dozvoljene uvozne dažbine	378
d) Drugi dio Sporazuma	378
1. Klauzula nacionalnog tretmana	378
2. Klauzula slobodnog tranzita	380
B.2.) Svjetska trgovinska organizacija	381
1. Urugvajska runda pregovora	381
2. Sadržina i karakter Finalnog akta	382
3. Sporazum o osnivanju multilateralne trgovinske organizacije - Svetske trgovinske organizacije	383
3a. Sadržina sporazuma o Svjetskoj trgovinskoj organizaciji (STO)	383
3b. Organizacija i način rada	385
4. Osnovni principi multilateralnog trgovinskog sistema prema pravilima STO	386
4a. 1. Princip zabrane diskriminacije	386
4a. 2. Princip slobodnije trgovine	387
4a. 3. Princip predvidivosti	388
4a. 4. Princip promovisanja konkurencije	389

4a. 5. Princip podsticanja razvoja i ekonomskih reformi	389
5. Odnos GATT-a i STO	390
6. Ostali multilateralni trgovinski sporazumi	392
6. 1. Sporazum o trgovinskim aspektima trgovine pravima intelektualne svojine (TRIPS)	393
7. Rešavanje sporova u okviru STO	393
8. Budući rad STO - Doha agenda	395
C) Međunarodne finansijske organizacije	396
C.1.) Međunarodni monetarni fond	396
1. Nastanak i organi Fonda	396
2. Izvori sredstava	397
3. Način rada i odlučivanja	397
4. Zadaci	398
5. Članstvo	398
6. Poslovi održavanja stabilnih valutnih kurseva	399
7. Poslovi pozajmljivanja - kreditne operacije	400
8. Neposredna primena i direktno dejstvo odredbi Statuta Fonda	401
C.2.) Grupacija Svjetske banke	402
a) Međunarodna banka za obnovu i razvoj	402
1. Organizacija Banke	402
2. Zadaci	403
3. Organi	403
4. Način odlučivanja	404
5. Finansijska struktura Banke	404
6. Poslovi Banke	405
b) Međunarodno udruženje za razvoj	406
1. Osnivanje i zadaci	406
2. Članstvo i organi	406
c) Agencija za multilaterlano osiguranje investicija	407
1. Osnivanje	407
2. Značaj	408
3. Pravni položaj	409
4. Djelatnost	409
5. Sredstva i odgovornost	410

6. Osigurani rizici	410
7. Pojam investicija i investitora	411
8. Dopunske delatnosti Agencije	412
9. Organizacija i upravljanje	412
10. Glasanje i predstavljanje.....	413
d) Međunarodni centar za rješavanje invensticionih sporova ...	414
1. Osnivanje i zadaci.....	414
2. Organi	415
3. Nadležnost Centra	416
4. Delokalizacija Centra	416
5. Nezavisnost Centra	417
6. Izuzeci od potpune delokalizacije	417
e) Komisija Ujedinjenih nacija za Međunarodno trgovinsko pravo-UNCITRAL	418
1. Osnivanje	418
2. Sastav i zadaci	418
3. Način rada.....	419
4. Ostvareni rezultati na polju unifikacije međunarodnog trgovačkog prava	420
5. Rezultati dosadašnjeg rada po pojedinim oblastima	421
XVIII Skraćenice	423
XIX Literatura	425
A) Izbor časopisa	427
XX Korisne internet adrese	429